

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
privind controlul constituționalității pct. 5 din Hotărîrea
Guvernului nr. 153 din 3 martie 1995* și pct.1 alin. trei din
Hotărîrea Guvernului nr. 122 din 1 martie 1996**

Nr.58 din 09.11.99

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.128-129/69 din 17.11.1999

* * *

* M.O., 1995, nr. 15-16, art. 115.

** M.O., 1996, nr. 16, art. 110.

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:
Pavel BARBALAT - președinte
Nicolae CHISEEV - judecător
Mihai COTOROBAI - judecător
Constantin LOZOVANU - judecător
Gheorghe SUSARENCO - judecător-raportor
Ion VASILATI -judecător

cu participarea grefierului Aliona Balaban, avocatului parlamentar Alexei Potîngă, autorul sesizării, reprezentantului Guvernului Griceanî Zinaida, șef al Departamentului buget și finanțe al Ministerului Finanțelor, călăuzindu-se după art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul privind controlul constituționalității pct. 5 din Hotărîrea Guvernului nr. 153 din 3 martie 1995 "Cu privire la indexarea veniturilor bănești ale populației" și pct. 1 alin. trei din Hotărîrea Guvernului nr.122 din 1 martie 1996 "Cu privire la indexarea veniturilor bănești ale populației".

Temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea avocatului parlamentar Alexei Potîngă, depusă la 14 iunie 1999, în conformitate cu prevederile art. 24 și 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 38 și 39 din Codul jurisdicției constituționale.

Prin decizia Curții Constituționale din 27 iulie 1999 sesizarea a fost acceptată spre examinare și înscrisă în ordinea de zi.

În procesul examinării preliminare au fost solicitate puncte de vedere Președintelui Republicii Moldova, Ministerului Finanțelor, Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerului Economiei și Reformelor, Consiliului Federației Generale a Sindicatelor din Moldova.

Analizînd materialele dosarului, audiind raportul judecătorului-raportor și argumentele părților,

Curtea Constituțională

a c o n s t a t a t :

1. În sesizarea sa avocatul parlamentar solicită controlul constituționalității prevederilor pct.5 din Hotărîrea Guvernului din 3 martie 1995 "Cu privire la indexarea veniturilor bănești ale populației" și pct. 1 alin. trei din Hotărîrea Guvernului nr. 122 din 1 martie 1996 "Cu privire la indexarea veniturilor bănești ale populației" pentru următorul motiv: prin refuzul de a indexa pensiile cetățenilor angajați în câmpul muncii, Guvernul a încălcat unul din drepturile fundamentale ale omului garantate de Constituție - egalitatea cetățenilor în fața legii.

2. În procesul examinării acestui caz, Curtea Constituțională consideră necesar să țină cont de următoarele prevederi ale Constituției:

- art. 1 alin. (3), care stabilește că Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate;

- art. 8 alin. (1), conform căruia Republica Moldova se obligă să

respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte;

- art. 15, care prevede că cetățenii Republicii Moldova beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi;

- art.16, care stipulează că respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului și că toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială;

- art. 43 alin. (1), care stabilește că orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă;

- art. 47, care prevede că statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea lui și familiei lui, cuprinzînd hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare și că cetățenii au dreptul la asigurare în caz de șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrînețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor;

- art. 54, conform căruia exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți poate fi restrîns numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, pentru apărarea siguranței naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor; desfășurarea anchetei penale; prevenirea consecințelor unei calamități naturale ori avarii și că restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății;

- art. 72 alin. (3) lit. j), care stabilește că Parlamentul, prin lege organică, reglementează regimul general privind raporturile de muncă, sindicatele și protecția socială;

- art. 96 alin. (2), conform căruia, în exercitarea atribuțiilor, Guvernul se conduce de programul său de activitate, acceptat de Parlament;

- art. 102 alin. (2), care prevede că hotărîrile și dispozițiile Guvernului se emit prin organizarea executării legilor.

3. Curtea Constituțională consideră că, prin obligația statului de a lua măsuri, pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent (art. 47 din Constituție), legiuitorul constituant a consfințit dreptul cetățeanului la condiții normale de viață, care să-i asigure lui și familiei lui un trai civilizat și decent. Acest drept prevede ameliorarea continuă a condițiilor de existență, inclusiv asigurarea dreptului la hrană, îmbrăcăminte și locuință satisfăcătoare. Totodată, traiul decent se realizează prioritar prin munca cetățeanului și a familiei sale, iar statul, la rîndul său, trebuie să contribuie efectiv la ameliorarea condițiilor de viață ale cetățenilor săi pentru a se ralia standardelor general recunoscute.

4. Conform art. 7 și art. 23 din Declarația Universală a Drepturilor Omului* , toți oamenii sînt egali în fața legii și au dreptul, fără deosebire, la protecție în fața legii. Toți oamenii au dreptul la protecție egală împotriva oricărei discriminări și împotriva oricărei provocări la o astfel de discriminare și orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii; toți oamenii au dreptul, fără nici o discriminare, la salariu egal pentru muncă egală.

* Adoptată și proclamată de Adunarea Generală a ONU prin rezoluția 217A (III) din 10 decembrie 1948, în vigoare pentru Republica Moldova din 28 iulie 1990.

Totodată, Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale**, stipulează în art. 6 că statele aderente recunosc dreptul la muncă ce cuprinde dreptul pe care îl are orice persoană de a obține posibilitatea să-și cîștige existența, printr-o

muncă liber aleasă sau acceptată și vor lua măsuri potrivite pentru garantarea acestui drept.

** Adoptat de Adunarea Generală a ONU la 16 decembrie 1966, în vigoare pentru Republica Moldova din 26 aprilie 1993.

5. Legea privind indexarea veniturilor bănești ale populației nr. 824-XII din 21.01.1991*** stipulează că se indexează toate veniturile bănești ale cetățenilor în formă de remunerare a muncii lucrătorilor instituțiilor și organizațiilor bugetare, precum și ai întreprinderilor și organizațiilor ce vînd producția la prețuri fixe, pensiile, bursele, indemnizațiile și alte venituri, ce nu au un caracter unic, veniturile bănești ale populației în formă de depuneri în instituțiile sistemului financiar și de credite.

*** Monitor, 1991, nr. 8, p. 1.

Curtea Constituțională relevă că prin această lege legiuitorul nu a stabilit nici o restricție pentru indexarea veniturilor bănești ale populației, depreciate ca urmare a majorării prețurilor și tarifelor, în general, și pentru indexarea pensiilor cetățenilor, inclusiv a celor încadrați în câmpul muncii, în special.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a), art. 140 din Constituție, art. 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 6 alin. (3) și art. 62 lit. a) din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ș T E :

1. Declară neconstituționale prevederile pct. 5 din Hotărîrea Guvernului nr. 153 din 3 martie 1995 "Cu privire la indexarea veniturilor bănești ale populației" și sintagma "cu excepția pensiilor pensionarilor încadrați în câmpul muncii" din pct. 1 alin. trei din Hotărîrea Guvernului nr. 122 din 1 martie 1996 "Cu privire la indexarea veniturilor bănești ale populației".

2. Prezenta Hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE

Pavel BARBALAT

Chișinău, 9 noiembrie 1999.
Nr. 58.